

Mahmadiyev

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY
TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:		"TASDIQLAYMAN"
№ <u>57-60230108</u>		SamDU rektori:
2024- yil "10" <u>15</u>		R.I.Xalmuradov
		2024 yil " " "

TIL O'RGANILAYATGAN MAMLAKAT ADABIYOTI
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	230000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar	
TO'MA1416	2025-2026	IV,	4	
TO'MA1416	2026-2027	V,	4	
TO'MA1416	2026-2027	VI,	4	
TO'MA1416	2027-2028	VIII	4	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	Turkcha		4	
1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
	Til o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti	48	72	120
		56	64	120
		48	72	120
		48	72	120

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga turk adabiyotining tarixi, rivojlanishi va yuksaklikka erishish ildizlari, fan sifati o'rganilishi, turk adabiyotining rivojlanish ilmi ga hissa qo'shgan olimlar hamda bugungi kun turkolog olimlari haqida bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir. Fanning vazifasi – turk adabiyotining boshqa adabiyotlar bilan, xususan o'zbek adabiyoti bilan o'xshash va farqli jihatlari, turk adabiyotining ilmiy atamashunosligi, shuningdek, turk adabiyotining benazir namunalari haqida ma'lumotga ega bo'lish.

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)	
II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
IV, V semestrlar uchun	
M1	Yeni Turk Edebiyati.

	Yeni Turk Edebiyati kapsamındaki derslerde yakın tarihte verilmiş Türk edebî eserleri, sanatçıları, edebî akımları, edebiyat toplulukları ve edebî anlayışı incelenerek çeşitli edebiyat teorileri doğrultusunda ayrıntılı tahlil ve yakın okuma çalışmaları yapılmaktadır. Bu dersle öğrencilerin okuma, düşünme, araştırma ve analiz becerisi kazanmaları hedeflenmektedir. Cumhuriyet dönemi Türk şiiri, bu dönemde ortaya çıkan edebî oluşumlar (Beş Hececiler, Yedi Meşaleciler, Birinci Yeni vs.), dönemin önemli şairleri ve edebî kişilikleri hakkında temel bilgiler verilir. Tanzimat Dönemi'nden başlayarak günümüze dek uzanan bir zaman dilimini içerir. Ana Bilim Dalına ait çalışmalar, Tanzimat Dönemi Edebiyatı, Servet-i Fünun Edebiyatı, Fecr-i Âti Edebiyatı, Milli Edebiyat, Cumhuriyet Dönemi ve Cumhuriyet Sonrası Türk Edebiyatı olmak üzere hem etkili olan edebî hareketler ve yönelişler hem de dönüm noktası özelliğine sahip sosyopolitik gelişmeler bağlamında sınıflandırılır. İlgili dönemler şiir, öykü ve roman gibi edebî türler merkeze alarak incelenmekte; şahsiyetler ve dönemlere ait metinler de bu incelemelerin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Özetle ifade etmek gerekirse Cumhuriyet dönemi Türk roman ve hikâyesi, dönemin önemli yazarlarının edebî kişilikleri ve eserlerini kapsayan bir muhteva sunulacaktır.
M2	İkinci Meşrutiyet Dönemi Edebiyatı. II. Meşrutiyet sonrası ortaya çıkan düşünce hareketleri ve dönemin edebî oluşumları, 1908-1923 yılları arasında şiir türünde eser veren şairlerin (Mehmet Âkif, Yahya Kemal, Ahmet Haşim, vs.) sanat anlayışlarını ve eserlerini ihtiva eder. II. Meşrutiyet sonrası dönemde (1908-1923) roman ve hikâye türünde ortaya koydukları eserlerle öncüler arasında yer alan yazarların (Yakup Kadri, Halide Edib, Reşat Nuri, Ömer Seyfettin, Refik Halid) sanat anlayışları ve eserleri hakkında ana hatlarıyla bilgi sunulması amaçlanmaktadır.
M3	Modernist Edebiyatın Türkçede Doğuşu. Estetik modernizm, sanatın romantik devrimle başlayan özerkleşme sürecinin sonucudur. Isaiah Berlin, Michael Löwy, Renato Poggioli gibi birçok tarihçi, romantizmi bir sanat-edebiyat stiline çok ötesinde bir kültürel devrim olarak görürler. Hatta Isaiah Berlin, romantizmin “Batı bilincinin en büyük dönüşümü” olduğunu savunur. Romantizm sadece modernliğin temelini oluşturan Aydınlanma akılcılığına, rasyonalizmine karşı değil, bütün Batı düşünce geleneğine karşı bir başkaldırıdır.

M4	Modern Türk Edebiyatında Özerkleşme. Bu dersin amacı, Tanzimat edebiyatıyla beraber Türk edebiyatında iyice belirginleşen yazar merkezli panoramayı ortaya koymak ve edebi özerklik düşüncesi etrafında Türk edebiyatının yorum tarihini yeniden tartışmaya açmaktır. Özerkleşme konusu için şu kaynaklardan yararlanılabilir: Ahmet Hamdi Tanpınar, <i>Ondokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi</i>, Dergâh Yayınları, 2012. Halil İnalçık, <i>Tanzimat: Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu</i>, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018. M. Fatih Uslu - Fatih Altuğ, <i>Tanzimat ve Edebiyat: Osmanlı İstanbul'unda Modern Edebi Kültür</i>, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2014. Bernard Lewis, <i>Modern Türkiye'nin Doğuşu</i>, Arkadaş Yayıncılık, 2008. Jale Parla, <i>Babalar ve Oğullar: Tanzimat Romanının Epistemolojik Temelleri</i>, İletişim Yayınları, 2004. Hilmi Ziya Ülken, <i>Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi</i>, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013. Hilmi Yavuz, <i>Alafrangalığın Tarihi</i>, Timaş Yayınları, 2009. Cemil Meriç, <i>Bu Ülke</i>, İletişim Yayınları, 2004
M5	Edebiyatta Ötekilik. 'Öteki'lik doğuştan getirilen bir özelliktir. Bireysel farklılığın algılanması imgesel, toplumsal farklılığın algılanması ise simgesel ötekileşme ile olur. Her iki durumda da 'öteki'lik aslında kendini tanımaktır. Tarihi süreç içinde çok farklı şekillerde algılanan 'öteki', günümüzde de hem toplumu hem de sanatı etkilemektedir. 'Öteki' edebiyatta yeni bir üslubun doğmasını sağlamıştır. Osmanlı toplumunda ve sanatında 'öteki' diğer toplamlardan birçok yönden farklı algılanmıştır. Aynı durum Cumhuriyet döneminde de devam eder. Türk edebiyatında anlatılan 'öteki' her şeyden önce milli bilinci kuvvetlendirme ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlar.
M6	Edebiyatın Temel Kavramları Kavramlar, insan zihninde anlaşılan, farklı obje, olay, durum ve olguların dışıya aktarılabilen ortak özelliklerini temsil eden bilgi formlarıdır. Diğer bir deyişle kavramlar, bir fikir, bir duygunun, bir hayalin, bilgi veya tasavvurun aktarılmasında anlamın büyük yükünü taşıyan anahtar sözcükler/terimlerdir. Kavramların genel anlamlarının yanında kullanıldıkları disiplin/alanı göre değişen özel anlamları da bulunabilmektedir. Bu bağlamda diğer disiplinlerde olduğu gibi dil ve edebiyat eğitiminde de mühtevanın genel veya alt başlıkları oluşturabilecek nitelikte kavramlarının bulunduğu söylenebilir. Günümüzde öğrenme ve öğretmede yaşanan

	problemlerin başında, neyin nasıl öğretileceği ve hangi kavramın hangi disiplin altında nasıl ele alınacağı gelmektedir. Öğretenler ve öğrenenler açısından kafa karıştıran bu durum, eğitim-öğretimde kavram kargaşalarının yaşanmasına ve çalışma alanlarının birbirine geçmesine sebep olmaktadır.
M7	Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri. Cumhuriyet'in ilk yıllarında şiirde, Milli edebiyat döneminin şairleri etkilidir. Dönemin genel özelliklerine bakıldığında şunlar söylenebilir: Kurtuluş Savaşının acıları, yeni kurulan devletin kuruluş ilkeleri şiire yansır. Halk şiiri geleneği, Cumhuriyet Dönemi şiiri için en önemli kaynak olmuştur. Anadolu insanı ve Anadolu'yu anlatan şiirler yazılmış; fakat çoğu şair Anadolu'ya dıştan bakmıştır. Şiirlerde hamasi (destansı) söyleyişler dikkati çeker. Nutuk havasında didaktik şiirler yazılmıştır. Ulus sevgisi, yurdu tanıtmaya ve yüceltme coşkusu şiirlerde önemli yer tutar. Gurbet teması şiirlerde sıkça işlenmiştir. Sade bir dil kullanılır. Şiirde, içerik zenginleştikçe, konular toplumsallaştıkça dış yapı özellikleri (ölçü, uyak gibi öğeler) kullanılmamaya başlar. Şiir, biçim bakımından serbestleşmiştir. Aruz ölçüsü yerine hece ölçüsü yaygınlaşmıştır. Ahmet Haşim, Yahya Kemal aruzla şiir yazmaya devam etmiştir. Şiirde biçim ve içerik açısından büyük değişiklikler olmuş, çeşitli şiir toplulukları ortaya çıkmıştır.
M8	Edebiyat Teorileri ve Hermenötik. Hermenotik, metinlerin ve dünyada anlamlandırılmayı bekleyen imgelerin birden fazla anlam taşıdıklarını ifade eder. Özellikle kutsal kitapların okumalarında kullanılan bu metod, metnin bir görünen anlamı olduğunu bir de daha alt bir katmanda batını bir anlamı olduğunu ifade eder. Bu anlamın da alegorik bir biçimle ifade edildiğini savunur. Alegorik yorumlamanın temel nedeni metnin kelime anlamı dışında aslında daha mistik bir anlam, daha derin bir hakikat içerdiğine ilişkin düşüncedir.
M9	Cumhuriyet Döneminde Roman Cumhuriyet dönemi yazarları hemen hemen 1940'lı yıllarda yetişmeye başladıkları için 1923-1950 arasında daha önceki yıllardan bu yıllara geçen yazarları görüyoruz. Ancak bu yazarlardan kimileri kendi dönemlerindeki sanat anlayışını sürdürdüklerinden, onlara Cumhuriyet dönemi yazarları arasında yer verilmiyor. Halit Ziya, Mehmet Rauf, Hüseyin Rahmi bu yazarlar arasında adları ilk akla gelenlerdir. Bu dönemde sanatçılar

	romanlarda Cumhuriyet devrimlerini, yeni kurum ve değerleri ele alan romanlar yazmıştır. Cumhuriyet'in ilk çeyreğinde yazılan romanlar Türkiye'nin geçirdiği tarihi ve sosyo-kültürel değişimleri gözler önüne seren bir ayna niteliği taşır. 1923-1950 arasında roman, farklı biçim ve tekniklerle gelişerek Türk edebiyatındaki varlığını sürdürmüştür. Bu dönemde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban", Reşat Nuri Güntekin'in "Yaprak Dökümü", Abdülhak Şinasi Hisar'ın "Fahim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz", Peyami Safa'nın "Dokuzuncu Hariciye Koşuşu", Sabahattin Ali'nin "Kuyucaklı Yusuf", Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" adlı eserleri roman türünün tanınmış örneklerindendir.
M10	Cumhuriyet Döneminde Hikâye Cumhuriyet Dönemi Türk Hikayesi, 1923-1940 yılları arasında olay ve durum hikayesi olarak; 1940-1960 yılları arasında ise Milli-dini duyarlılığı yansıtan hikayeler, toplumcu gerçekçi hikayeler, bireyin iç dünyasını esas alan hikayeler ve modernist hikayeler olmak üzere 4 başlık altında yazılmıştır. Hikaye türünün ilk örneği İtalyan yazar Boccaccio'nun yazmış olduğu Decameron adlı eserdir. Türk edebiyatının ilk hikaye örneği Ahmet Mithat Efendi'nin yazmış olduğu "Letaif-i Rivayet" adlı eseridir. Türk edebiyatında batılı anlamda ilk hikaye örnekleri Tanzimat Dönemi'nde yazılmaya başlanmış ve Servet-i Fünun döneminde ise gelişmeye devam etmiştir. Türk edebiyatının batılı anlamda ilk hikaye örneği ise Sami Paşazade Sezai'nin "Küçük Şeyler" adlı eseridir.
M11	Çağdaş Türk Şiiri Mehmet Fuat ilk baskısı 1985 yılında çıkan <i>Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi</i>'nde "Çağdaş Türk şiirine bir başlangıç aranmalı mıdır?" diye sorar. Çağdaş Türk şiirini başlatan şair olarak Haşim'i, Yahya Kemal'i, Nazım Hikmet'i ya da Orhan Veli'yi anarlar ve daha gerilere Nedim'e, Şeyh Galip'e kadar gidenler olduğunu, bunun da akla yatkın gerekçelerle savunulduğunu söyler. Ona göre sanatların gelişiminde yer alan keskin dönelmelerde bile tam bir kopuktan bahsedilemez. Nedim-Yahya Kemal-Nazım Hikmet-Orhan Veli'nin hiç benzemeyen yanlarına rağmen şiirlerinin bazı belirleyici özellikleri nedeniyle birbirlerine yol açtıklarını, bu birinci grubun yanında Şeyh Galip-Haşim-Necip Fazıl-Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın da olduğu ikinci bir gruptan bahsedilebileceğini belirtir. Bu iki grup arasında çağdaş konular, düşünceler ve duygularla yazılmış şiirler

	değerlendirildiğinde birinci grup için Nazım Hikmet'i ikinci grup için Necip Fazıl'ı başlangıç sayıyor Mehmet Fuat. Nedim, Şeyh Galip, Yahya Kemal, Ahmet Haşim şiirlerinde çağdaş şiirin belirli özellikleri barındırmış ve kendilerinden sonra gelen şairlere yol açmış olsalar da onların çağdaş şairler sayılamayacağını ancak çağdaş Türk şiirinin oluşumundaki etkilerinin de göz ardı edilemeyeceğini belirtir.
M12	Çağdaş Türk Edebiyatında Görsel Şiir Gerek Osmanlı gerekse çağdaş Türk şiirinde geleneksel dize algısının bozularak görselliği ön plana alan birçok ürünün verilmesi dikkat çekicidir. Söz konusu ürünlerin değerlendirilmesinde ve adlandırılmasında edebiyat araştırmacıları somut şiir ve görsel şiir kavramlarından yararlanmışlardır. Bu yazıda ise görsel şiir kavramı, şiirde görsel yapıyı ön plana çıkaran her türlü örneği içeren bir üst başlık şeklinde kullanılarak çağdaş Türk edebiyatında söz konusu çerçevede yazılmış şiirlerin dört başlıkta sınıflandırılması için uğraş verilecektir. İlk etapta okurun otomatikleşmiş şiirsel algısını farklılaştıran ve doğadaki nesneleri okura daha iyi duyumsatmayı amaçlayarak görselliği öne çıkaran şiirler, Rus Biçimcilerinin farklılaştırma (yadırgatma) kavramıyla ele alınacaktır. İkinci olarak şiirde görselliği ideolojilerini daha iyi anlatmak için bir araç olarak kullanan şairlerin çabaları Bertolt Brecht'in yabancılaştırma etkisi kavramıyla ilişkilendirilecektir. Sözcük, hece ve harfler aracılığıyla şiirde görsel yapıyı öne çıkaran şairlerin ürünleri, somut şiir olarak vasıflandırılacaktır. Son olarak fotoğraf, resim ve sinema gibi görsel sanatların kullanıldığı şiirler görsel şiir olarak adlandırılacaktır. Böylelikle geleneksel dize algısının dışına çıkarak görsel yapıyı önceleyen şiirlerin yazılma amacı ve nitelikleri bakımından çeşitlilik gösterebileceği ve bu nedenle bahsedilen ürünlerin farklı adlandırılması gerektiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.
M13	Sinema ve Edebiyat Sinema ile edebiyat arasında her zaman karmaşık ve zor bir ilişki olmuştur. 20. yüzyılın başlarında aydın kesim tarafından küçümsenen sinema, saygınlık kazanabilmek için edebiyatın ve tiyatrunun ünlü ve önemli yapıtlarına sığınma ihtiyacı duymuştu. 1910'lu yıllarda daha fazla seyirciyi salonlara çekebilmek için tefrika romanları da dizi filmler halinde beyaz perdeye aktarılmaya başlanmıştı. Bu yazıda dün olduğu gibi bugün de devam eden sinema ile edebiyat dünyası arasındaki buluşturma çabalarını ve sinema ile edebiyat arasındaki yakın ilişkiyi okuyabilirsiniz. Her ne kadar son yılların birikimi sinemacıları yeni yollar aramaya yöneltse de gerçek edebiyat

	ürünlerine ilgi, dün olduğu gibi bugün de devam ediyor. Ancak bu ilgi iki alan arasında kurulacak ilişkide hem edebiyatçının hem de sinemacının oldukça titiz davranmasını gerektiriyor. Çünkü bir uyarlamada sinemanın kendine özgü kuralları hesaba katılmazsa, sonuç özgün bir eseri zedelemekten öteye gidemiyor. İşte bu nedenle de sinema ile edebiyat arasındaki ilişki bugün yeni boyutlar kazanmakta, romanları filme çekmenin yanı sıra filmleri de romanlaştırmakta.
M14	Okumanın Tarihi. Alberto Manguel'in aynı adı taşıyan eserinden hareketle geçmişte okumak düşüncesinin bugünün dilini kurmak ve geleceğin düşlerinde yaşamak heyecanı vermektedir. Okumak; zamanın anlamına yönelik bir yolculuktur, öte yaniyla. Okumaya dair tarihsel bilincimizi ortaya koyan bu kaynağı doğru okumak gerekmektedir. Tarihi geçmiş, geçmişi de tarih olarak yorumlamaktan kaçınılmalıdır. Elbette tarih "yalnızca geçmişi aktarmakla kalmayıp geleceği de biçimlendirmektedir. Kişiliği açıkladıkları kadar onu oluşturmaktadır". Nitekim tarihin doğası zamandır ve nesnesi ise insan/mekân gerçekliğidir. Tarih, bir anlamda geçmişi okumaktır. Buradan yola çıkarak Okumanın Tarihi'rim yanına kitabın/kütüphanenin sertüvenini de eklemleyebiliriz. Çıkış noktaları aynı olsa da duruş, duyuş ve direniş yerleri/söylemleri farklıdır. Dolayısıyla Okumanın Tarihi bizlere; dünyanın büyük bilgisine sahip, küçük dev adım olarak anlamlandırma olanağı sunmaktadır.
M15	Anlatı Teorileri. Anlatı düşüncesi, olayları zamansal boyut açısından organize etmektedir. Anlatıda olaylar zamanla ortaya çıkmaktadır. Zaman, hikâyelerde bir başlangıç, orta ve son şeklinde gelişen bölümler olarak yapılandırılır. Anlatı tarzı düşünce, bireylerin zihinlerinde karmaşık ve ayrıntılı hikâyeler oluşturmalarını zorunlu kılmaz. Aksine, anlatı işlemeye başlarken, insanlar gelen bilgileri bir hikâye oluşturmaya çalışıyormuş gibi düşünür. Adaval ve Wyer (1998), anlatıların avantajının, (a) günlük yaşam deneyimleri yoluyla elde edilen bilgilere yapısal benzerlik göstermesi ve (b) kararları hesaplamak için parça parça bir stratejinin aksine bütüncül bir yaklaşımın kullanılmasından kaynaklandığını belirtir. Anlatı kuramında hem ikna faaliyeti yapılandırılırken hem de gerçekleşen bir ikna faaliyeti incelenirken; şu örneklenen sorulara yanıtlar bulunarak; neden sonuç ilişkisi

	sağlanmaktadır.
M16	Şehir ve Edebiyat. Şehir kavramı çoğu zaman medeniyet/uygarlık kavramıyla birlikte anılır; şehirlileşme ve medenileşme kavramları da benzer çağrışımlara ve anlamsal örüntülere sahiptir. Şehirler geçmişten geleceğe ait oldukları medeniyetlerin maddi ve manevi değerlerini yansıtırken çoğu zaman içlerindeki abidevi eserlerle temsil edilirler. Bu derste edebiyat, şehir ve medeniyet ilişkisi "şehre yansıyan medeniyet, edebiyata yansıyan şehir" bağlamında işlenecektir. Şehir ve medeniyet ilişkisinin edebiyata yansımaları daha çok modern Türk edebiyatındadır. Türk edebiyatında özellikle Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdülhak Şinasi Hisar, Ziya Osman Saba, Necip Fazıl Kısakürek, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Attila İlhan, Sezai Karakoç, İlhan Berk ve Cemal Süreya, Salah Bırsel, Samiha Ayverdi, Orhan Okay ve daha birçok şair ve yazarın eserleri, edebiyat-şehir ilişkisi bakımından oldukça zengindir. Bu şair ve yazarlar şehre bir sanatçı duyarlılığıyla yaklaşmış onlara ilişkin gözlemlerini, izlenimlerini estetik bir bakışla eserlerine yansıtmışlar. Onlara göre şehirler, tıpkı sanat eserleri gibidirler. Şiir gibi okunurlar; resim, heykel, mimari eserleri gibi seyredilirler; musiki gibi dinlenirler. Yine onlara göre her şehir -özellikle de tarihi dokusuyla bütünleşen şehirler- bir açık hava müzesini andırır. Bu derste şehir kavramına ve şehir tarihine ilişkin kuramsal eserler okunduktan sonra, belirlenen edebi eserler şehir ve medeniyet ekseninde yorumlanacaktır.
M17	Edebiyatta Metinlerarasılık. Bu kavram, Postmodernizm ile birlikte ortaya çıkmıştır. Bir yazarın başka bir yazardan etkilenmesi ve kitabındaki bazı bölümleri söz konusu yazara öykünerek yazması ise metinlerarası bağlam olarak tanımlanır. Metinlerarasılık, varlığı çok eskilere dayanan fakat postmodern metinlerde yaygın kullanım alanı bulmuş bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Teorik anlamda Julia Kristeva tarafından 1960'lı yıllarda ortaya konmuş bir kuramdır. Bir metnin içinde yer alan diğer metinler şeklinde en geniş anlamda ifade edilebilen bu uygulama, araştırmacılara hem yazar, hem metin hem de okur boyutuyla inceleme imkânı sunar. Kavramın kronolojik geçmişi ve bu doğrultuda postmodern süreçteki gelişim çizgisi metinlerarasılık kuramının kavranmasında önem arz eden konulardandır. Ayrıca günümüzde

	artık birçok yazar tarafından kullanılan bu kuramın kullanım amacı da bir diğer tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır.
M18	Edebi Anektotlar. Bir edebî eserde anlatılan olayın başlı başına ayrı bir bütünlük gösteren parçalarıdır. Anektot kavramı; kısa öykü, fıkra, menkıbe anlamları da taşır. Fransızcadan Türkçeye geçmiştir. Günümüzde bireylerin sahip olmaları gereken en önemli beceriler arasında iletişim becerisi gelmektedir. İletişim becerisi; anlama, kavrama, öngörü, ön sezi, empatik bakabilme, değer verme vb. birçok bilişsel, sosyal ve duyuşsal birikimin kullanılmasıyla kendini gösterir. Bunların yanında dilsel becerileri oluşturan anlama ve anlatma becerileri, iletişim becerisinin etkin kullanılmasında önemli işlev görür. Temel iletişimsel beceriler olan dinleme ve konuşma becerilerinin etkin kullanımı, bireylerin sahip oldukları söz varlığı ile doğrudan ilişkilidir. Hafızada bulunan şiir, öz deyiş, bilmece, anı, fıkra, anekdot vb. edebî ürünler kişinin söz varlığını zenginleştirmekte ve bulunduğu ortamlarda bir adım öne çıkmasını sağlamaktadır. İçinde bulunulan ortamlarda konuşmaya taşıdığıne korcasına uygun bir edebî sözle katılmak, konuşmanın içeriğini zenginleştirdiği gibi sözün sahibini de bir adım öne çıkarır. Bu bakımdan kişilerin yerinde paylaşım yapabilmeleri ve etkili iletişim kurabilmeleri açısından belleğinde fıkra, anekdot gibi edebî metinlerin bulunmasında yarar vardır. Elinizdeki bu kitapta yazarın öğretmenlik yıllarında okuduğu kitaplardan, dinlediği konuşmalardan, izlediği programlardan seçip derlediği sözü etkili kılacak tarihi ve edebî anekdotlar yer almaktadır. Tanzimat Dönemi Edebiyatına Genel Bakış. Tanzimat Edebiyatı sanatçıları divan edebiyatında bulunan şiir, tarih, mektup gibi edebiyat türlerini batı anlayışına göre yenilemişlerdir. Ayrıca edebiyatımızda hiç bulunmayan makale, roman, tiyatro, hikâye, anı, eleştiri gibi yeni türleri getirmişlerdir. Bu dönem sanatçıları, Divân edebiyatında hiç bulunmayan makale, tiyatro, roman, hikaye, anı, eleştiri gibi yeni edebiyat türleri getirmişler, Divân edebiyatında bulunan şiir, tarih, mektup gibi edebiyat türlerini Batı anlayışına göre yeniden düzenlemişlerdir. Tanzimat edebiyatının özellikle ilk devirlerinde yetişen sanatçıların çoğu Montesquieu, Rousseau, Voltaire gibi Fransız devrimci yazarların etkisi altında kalarak, makale ve şiirlerinde zulüm ve haksızlık gibi konulara
M19	

	değinmişlerdir.
M20	Medya ve Edebiyat. Kitle ileşitim araçlarının yaygınlaşması ve etki gücünün anlaşılması, özellikle 1980'li yıllardan başlayarak yoğunlaşan medya teorileri araştırmalarına neden olmuştur. Medya üzerine kuramsal araştırmalar, kimi yerde edebiyat biliminin yanı sıra, kimi yerde de genel edebiyat biliminin çatısı altında yürütülmektedir. Amerikan araştırmacıların başı çektiği iletişim bilimi yayınlarının yanı sıra, Alman edebiyat bilimcilerini konuya yaklaşımlarının ortaya koyan çok sayıda kitap veya bilimsel makaleden yararlanarak hazırlanmıştır. Edebiyat ve Medya incelemesinde öncelikle edebiyatın televizyonla ilişkisini üzerinde durulmaktadır.
M21	Yaratıcı Yazarlık. Yaratıcı yazarlık eğitimi, yazarların yazma becerilerini geliştirmelerine ve yazarlık sanatını öğrenmelerine yardımcı olan bir eğitim türüdür. Bu eğitimler, kuralları öğrenmeyi içerebilir ancak aynı zamanda yazarların kendi yazarlık tarzlarını keşfetmelerine ve ifade etmelerine de odaklanır. Yaratıcı yazarlık eğitimleri genellikle yazarlık atölyeleri, yazarlık kursları veya yazarlık programları olarak sunulur. Yaratıcı yazarlık bireyin yaratıcılık yeteneği ile bağlantılıdır. Yaratıcı yazarlık zihinsel ve psikolojik bir süreçtir.
M22	Postmodern Edebiyat. Postmodernizm, 1960 sonrası Amerika'da ortaya çıkmış bir akımdır. Düşünce olarak mimaride, plastik sanatlarda ve yazın alanında etkili olmuştur. Yaşam biçimi olarak da benimsenen postmodernizm, modernizm sonrası, ona ek olarak ele alınır. Varlığını modernizme borçludur. Ancak modernizme karşı çıkışı değildir. Modernizmin bir sonraki sürecidir. Zaten "post" sözcüğü de "ek, sonra" anlamına gelir. Bu nedenle modernizmle zıt düşmesi ya da modernizm yanlısı olması söz konusu değildir. Yine de modernizmden ayrı düşünülmesi yanlış olur. Yaşam biçimi olarak benimsenmesi tartışılacak birçok yanı beraberinde getirmiştir. Örneğin Türkiye gibi modernizmi tam olarak yaşayamamış ülkelerde modernizm sonrasında yaşanılmaya çalışılması ya da yaşamıyor sanılması büyük bir yanlış olur. Erinç (1995, s. 139)'in deyişiyle "bir haftadan beri yıkanmamış vücuda old spice sürmek" gibi tanımlanır. Bu durum modern

	olamadan postmodern olma çabasıdır ki anlamlı değildir.
M23	Biyografi Edebiyatı. Türk edebiyatında ilk biyografi edebiyatı tercüme yoluyla ortaya çıkmıştır. Malik Bahşi'nin Feridüddin Attar'dan çevirdiği "Tezkiret'ül – Evliya" tercümesi ilk biyografilerden biri kabul edilir. Osmanlı sahasında biyografi asıl XVI-XVIII. yüzyıllarda yayılmıştır. Çok eski bir tarihe sahip olan biyografi, her devirde önemli bir tür olmuştur. Eski dönemlerde biyografilere "tercüme-i hâl" denmiştir. Ayrıca eski edebiyatta "tezkire"lerde biyografi türünden eserlerdir. Şairlerin biyografilerine, eserlerine yer veren, şiirleri hakkında değerlendirmelerin bulunduğu eserlere "tezkiret-i şua" (şairler tezkiresi)" adı verilir. Edebiyatımızda Ali Şir Nevai'nin yazdığı "Mecalisü'n Nefais" adlı eser ilk biyografi örneği olarak kabul edilir. Eski edebiyatla daha çok mesleklerine göre düzenlenmiş ve birden fazla kişinin yaşamının yer aldığı tezkire, menakıpname, tuhte, hadika, silsilename, şairname, gazavatname, sicil gibi adlar altında birçok eser kaleme alınmıştır. Menakıpname ya da velâyetname denilen eserlerde tarikat büyüklerinin, evliaların, pir ve şeyhlerin olağanüstü hâlleri, kerametleri ve diğer kişisel özellikleri anlatılır. Bu tür eserlerde biyografi özellikleri taşıyan eserlerden sayılır. Tarikat büyüklerinin hayatını konu edinen menakıpnameler birer biyografi sayılabilirlerse de, ele aldıkları kişileri efsaneleştirdikleri için ilmi vesika olarak kullanılmaz, sadece delil gösterilebilirler. Tanzimat'tan sonra biyografya edebiyatı Batı'nın tesirinde gelişmiş, bunun yanında geleneğe bağlı hâl tercümeciliği de devam etmiştir.
M24	Poetika Tarihi. Poetika, sanat hakkındaki görüşlerini bir bütün içerisinde sunan Aristoteles'in şiir sanatı ile ilgili kuramlarını içeren ve tarihte sanat olayını araştıran ilk eserdir, aynı zamanda estetik tarihi yönünden çok önemli bir eserdir. Estetik kavramı kapsamında; sanatların karşılaştırılmaları ve tragedya'nın üstünlüğünü vurguladığı Poetika, gerçekçiliği ele almasının yanı sıra, yaratıcı düş gücünü de ön plana çıkartmıştır. Aristoteles nasıl ki genel felsefesinde varolanların dışında bulunan bir idea'nın varlığını kabul etmezse, aynı şekilde sanat alanında da, Platon'un ortaya attığı "aşkın bir güzellik ideası"nı kabul etmez. Aristoteles'e göre, güzellik ideası var olduğu için güzel bulduğumuz nesnelerle sanat eserleri bir varlık kazanmıyorlar, tersine sanat eserleri var oldukları içindir ki güzellik kavramından söz açabiliyoruz. Poetika, tiyatro sanatı üzerine yazılmış olan eserlerin en önemlilerinden biri olarak kabul edilir. Eserde belirtilen sanat

	tanımı Antik Yunan klasik sanatının ayırıcı özelliklerini dile getirir.
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) VI, VIII semestrlar uchun	
M1	Mit Poetikası Bu derste ilk mitsel düşüncenin özellikleri, ilkel insanın dış dünyayla benzerliği. Arkaik mitler, folklor, ilk yazılı kaynaklar, tarihsel şiirin nesneleri olarak klasik edebiyat örnekleri üzerinde durulur. Mitoloji, mit veya söylen bilimi belirli bir din veya kültürdeki insanlık ile evrenin yaratılış ve doğasını, geleneklere özgü inanç ve uygulamaların sebebini açıklamaya yönelik söylencelerin tümünü ifa eder. Mit sözcüğü gerçekte doğru olmayan bir hikâye veya anlatı için tercih edilir ve çoğunlukla bir yanlışlık, doğru olmayan unsur vurgusu barındırır.
M2	Edebiyatda Ütopya Ütopya; aslında olmayan, tasarlanmış ideal toplum. Ütopyalar, bugün gerçekleşmesi imkânsız toplum tasarımlarıdır. Köken olarak Yunanca "yok/olmayan" anlamındaki ou, "mükemmel olan" anlamındaki eu ve "yer/toprak/ülke" anlamındaki topos sözcüklerinden türemiştir. Kullanımı Thomas More'un 1516'da yazdığı De Optimo Reipublicae Statu deque Nova Insula Utopia veya kısaca Utopia isimli kitabıyla yaygınlaşmıştır. Ütopyalar üzerine görüşler iki biçimde ortaya çıkmıştır. Bir kısmı özendirici, istenen nitelikte, diğer bir kısmı ise korkutucu, ürkütücü ütopyalardır. Aydınlatma çağı ile başlayan akılcılık ve aklın gelişim aşamalarını ütopya ve karşı-ütopya kurgularında görmek mümkündür. Aklın yüceltilmesi ve bireyin yükselişi ile başlayan süreç aklın karşı konulamaz bir noktaya gelmesi ve öznenin yitimi noktasına ulaşmıştır. Bu süreç, ütopyadan karşı-ütopyaya uzanan uzun bir maceranın anlatımı ile karşımıza çıkmaktadır.
M3	Edebiyatda Distopya Distopya olumsuz ütopyadır. Totaliter ve baskıcı toplumları ifade eder. Jack London'nın The Iron Heel'i, George Orwell'in 1984'i; Aldous Huxley'in Brave New World'u; Anthony Burgess's A Clockwork Orange; Alan Moore's V for Vendetta; Margaret Atwood's The Handmaid'in Tale; Evgenii Zamiatin'nin We'si; Ayn Rand'nin Anthem'i; Lois Lowry'in The Giver'i; Samuel Butler'ın Erewhon'u; Chuck Palahniuk'un Rant'u; Cormac McCarthy'nin The Road'u; Suzanne Collins'in Panem'i gibi örnekler yer almaktadır.

M4	Türk Tiyatro Edebiyatı Geçmiş olduğu eskiye dayanan Türk tiyatrosunun ilk örnekleri eski Çin kaynaklarında tespit edilmiştir. Bu örneklerde şaman kültürünün izlerine rastlanır. Türklerin Anadolu'ya girmesinden Batı etkisinde şekillenen Tanzimat dönemine kadar Türk tiyatrosunu Karagöz, Kukla, Meddah ve Orta Oyunu beslemiştir. Orta çağ karanlığından sıyrılan Avrupa, XIX. Yüzyılın hak, özgürlük, hürriyet, eşitlik kavramlarının ışığında, hem siyasi hem de toplumsal değişimlere sahne olmuştur. Bu yüzyılda yaşanan sıkıntıların aynası elbette edebiyat, doğal olarak da tiyatro edebiyatı ve sahne olmuştur. Osmanlıların özellikle de devlet kademesi ve ordunun Avrupadaki yenileşme hareketlerinden ve yeni oluşumlardan etkilenmemesi mümkün değildir. Savaş meydanlarında alınan yenilgiler ve kaybedilen topraklar, Avrupa'ya modernleşme bağlamında uyumu zorunlu kılıyordu. Özellikle Fransa'nın düşünsel alanda hissettirdiği etki, kendini edebiyat alanında da hissettirmiştir. Osmanlı aydını için bir arayışlar dönemi olan XIX. yüzyılda, hem fikri hem de edebi çalışmaların güzergâhı bir şekilde Fransa'dan geçiyordu. Öyleki o dönemde bir şekilde yolu Paris'ten geçmeyenler, aydın sınıfına dahil edilmeyen bir anlayış oluşmuştur. Bu arayışların özellikle de edebi alanda Klasik edebiyatın kendini tekrarlayan, kısır bir döngü içerisine girmesinden kaynaklandığı da düşünülebilir.
M5	Türk Resim Edebiyatı Türk edebiyatında resim duygusunu en belirgin şekliyle, önce 14. yüzyılda Dede Korkut Hikayelerinde görmekteyiz. Bir ön söz, on iki hikayeden oluşan Dede Korkut Hikâyeleri bir çok özellikleriyle ünlü Dünya destanları arasında yer almaktadır. Dede Korkut Hikayeleri, Türk milletinin özbenliğini yansıtan motiflerle Türk ruhunun meydana getirdiği destani bir eser niteliğini taşımaktadır. Yarı yerleşik Türk toplumunun çevre topluluklarla savaşları ön planda tutularak destansı olay eserin asıl dokusunu oluşturur. Ancak bu olaylar dokusu dışında, asıl altı çizilen ve dikkati çeken, Türk toplumunun aile yapısı ve eğitim şekline gelen üstün ahlaki özelliklerdir. Bu derste edebiyat ve resim ilişkisi destanlar aracılığıyla anlatılacaktır.
M6	Türk Müzik Edebiyatı Bu dersin amacı Tanzimat'tan bugüne müzik ile Türk romanı arasındaki bağlantının, müziğin edebiyatta tema olarak kullanımının incelenmesidir.

	Ayrıca batılılaşma ve modernleşme paradigmaları çerçevesinde 19. yüzyıl Türk Edebiyatı'nda müzik ögesinin nasıl kullanıldığını konuşacağız. Dönemin bir çok edebi eseri üzerinde yoğunlaşarak Tanzimat ve Servet-i Fünûn gibi iki ayrı edebi dönemde Osmanlı aydınının batılılaşma ve modernleşme karşısındaki tavırlarını ve "Doğu" ile "Batı" arasındaki tercihlerini tartışacağız. Podcastimizin ikinci kısmında, Emrah Safa Gürkan Osmanlı edebiyatı'nda bahsi geçen klasik müzik eserlerini içeren ve Melda Üner, Murat Özkoyuncu ve Chris Gratien tarafından hazırlanan çalışmalara da değinilecektir.
M7	Türk Edebiyatında Batılılaşma ve Modernleşme Modernleşme sürecinin en uzun olgusal tartışmaları Türk-Müslüman toplumunun temel kavramları üzerinden yapılmıştır. Tanzimat dönemi edebi metinlerindeki tartışmayı sürdürebilmek için öncelikle Tanzimat dönemi iç dinamiklerini bilmekle yükümlüyüz. Türkiye'nin modernleşme pratiğinde ortaya çıkan siyasi, politik, ekonomik, kültürel çatışmalar ve dinamikler bu dönem tespitini daha iyi yapıp üzerinde edebi metin tartışmalarını sürdürmek daha işler olacaktır. Osmanlı imparatorluğunun modernleşme sürecinde ilk adım olarak görülen Tanzimat Fermanı 1839 yılında okunmuştur. Bununla birlikte Osmanlı modernleşmesinin başladığı kabul edilir. Ayşe Saraçgil'in kitabında bu süreci anlamak adına yapılmış kategorilendirme temelinde ilk incelememiz gereken bu döneme ait kurumsal reformlar olacaktır. (Saraçgil, 2005) Ferman batılı güçlerin nezdinde hükümdarın tüm tebaaya aynı hakları tanıdığını taahhüt etmektedir. Eşitlik sürecinin başlangıcı gibi görünen bu durum aslında yerel otoritelere karşı merkezi iktidarın güçlendirilmesi çabalarının devamıdır. Yeni reformlarla ortaya çıkan her türlü yenilik geleneksel kurum ve yapılarla bağdaştırılmaya çalışılacak, bakıldığında toplum ve birey açısından hiçbir yenilik doğurmayacaktır. Bu döneme karşımıza çıkan doğu- batı ikilemini sentezleme olarak görmek bizi yanılgıya sürükleyebilir.
M8	Edebiyat ve Din İlişkisi Edebiyat toplumlarda şiir ile başlamıştır. Şiirin temellerini aldığı kaynak ise din olmuştur. Tanrı düşüncesi ile oluşan adetler ve ahlak kuralları doğrudan edebiyata yansımıştır. Edebiyat da dini ve onun oluşturduğu ahlak kurallarını ve yaşama biçimlerini anlatma görevini üstlenmiştir. Türk şiirinin "şölen, yuğ" adı verilen ayinlerinde ortaya çıktığı ve hatta din adamlarının ise şair olduğu bilinmektedir. İlk edebi eserlerimiz olan Göktürk ve Uygur

	edebiyatında “şamanizm” etkisi açıkça görülmektedir. Alfabe değişikliklerinde daha dinin etkisi bulunmaktadır. Türklerin Göktürk alfabesinden Uygur alfabesine geçmelerindeki en büyük neden dindir. Türk edebiyatının her döneminde din etkisi bulunmaktadır. Türklerin İslamiyet’i kabul etmeleri ile birlikte edebi eserlerin hem türünün hem de içeriğinin ciddi bir şekilde değiştiği görülmüştür. Duyuş, düşünüş, sanat, inanç anlayışı ve dil yönünden de büyük farklılıklar oluşmuştur.
M9	Edebiyat ve Felsefe İlişkisi Felsefe ve edebiyat, filozofların ve felsefi konuların edebiyat ile ilişkilerini (felsefenin edebiyatı) ve edebiyat tarafından ortaya atılan konuların felsefe ile ilişkilerini içeren daldır. Felsefe ve edebiyat arasındaki ilişkiler çok yönlü, karmaşık ve etkileşim içindedir. Ele aldıkları konu bakımından benzer ve uyumlu tarafları olduğu gibi amaç ve araçlar yönünden (edebiyatın estetik, felsefenin ise göndergesel bir işlevi olması gibi) farklılaştıkları taraflar da vardır. Felsefe ve edebiyat ilişkisi anlatıda başlar. Her ikisi de anlatısını kurabilmek için ortak dili kullanır, hem felsefe hem de edebiyat metinleri dil yapıtlarıdır. Ve iki bilim çoğu konuda birbirinden yararlanır. Felsefi düşünceleri aktarmak edebi eserler ile mümkündür ve edebiyat eserlerinde felsefi içeriklere düşünceler, sorular ve eser karakterlerinin diyalogları şeklinde yer verilir. Yazarların belirli bir konuyu eserlerinde aktarmasıyla dönemin filozoflarının o konu/problem üzerine tartışmaya başlamış olmaları gibi örnekler felsefenin de edebiyattan etkilendiğini, kaynaklık ettiğini gösterir.
M10	Edebiyat ve Psikoloji İlişkisi Psikoloji ve edebiyat arasında derin bir ilişki bulunmaktadır. Her iki alan da insan doğasını anlama, duyguları anlatma ve insan davranışlarını anlamlandırma çabalarıyla ilgilidir. Bu ortak noktalar, psikoloji ve edebiyatın birbirini tamamlayan disiplinler haline gelmesini sağlamıştır. Psikoloji ve edebiyatın ilişkisini daha iyi anlatabilmek için karakter analizine, duygu ve düşünce ifadesine, terapi ve özdeşleşmeye ihtiyaç vardır. Edebi eserler, insanı tüm yönleriyle incelemeyi ve tanıtmayı amaçlayan, bunun içinde geniş ruh çözümlemeleri yaparlar, insanın iç dünyasını, duygu ve hayallerini anlatırlar işte bu noktada edebiyat ile psikoloji bilimi arasındaki ilişki başlar. Bireyin iç dünyasını konu alan bu eserler, hem psikolojiden yararlanmış hem de psikoloji bilimine katkı sağlamış olur.

M11	Edebiyat ve Sosyoloji İlişkisi Toplum ve toplumsal normlar edebiyat sanatının ve sosyolojinin ortak kaynaklarıdır. Her ikisinin de amacı bir bakıma dünyanın sırrını çözmektir. Edebiyat ve toplum böylelikle karşılıklı bir etkileşim içindedirler. Edebiyatın tarihsel sürecini inceleyen bir araştırmacı mutlaka bu karşılıklı etkileşime yönelmesi gerekir. Sosyoloji, insanların toplum içindeki davranışlarını zaman ve mekâna bağlı olarak gözlemleme yoluyla araştıran, objektif sonuçlara ulaşmaya çalışan, yani sosyal olayları inceleyen bir bilim dalıdır. Bu bilim dalının ilgi alanı sosyal çevredir. Edebi metinler de bu sosyal çevreden ortaya çıkar. Sosyal çevrede yaşanan olaylar, güzellikler, olumsuzluklar vb. edebi metinlerde farklı düzeylerde kendine yer bulur. Sosyal hayatı düzenleyen ilişkiler edebi metinlerde, kişiler aracılığıyla dile getirilir. Kişilere bağlı olarak sosyal olaylar neden ve sonuçlarıyla irdelenir. İşte tüm bunlar, edebi metinlerin, sosyal yaşamla ilgili önemli bilgiler aktardığını ortaya koymaktadır. Bu bilgiler de sosyolojinin alanına girmektedir. Bu yüzden sosyologlar, kişilerin toplum içindeki yaşantılarını, davranışlarını anlatan bu edebi metinlerden sık sık yararlanma yoluna giderler.
M12	Dil - Kültür ve Edebiyat İlişkisi Dil; edebiyatın temel taşı olduğu gibi kültürün de taşıyıcısıdır. Bir milletin yarattığı edebiyat, o milletin kültür birikiminin bir yansımasıdır. Kültür ise bir toplumun tarihi gelişme süreci içinde meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerin bütünüdür ifade eder. Bir dil sanatı olan edebiyat da kültürün içinde yer alır. Dil olmadan ne kültür ne de edebiyat olur. Bu üç öge birbirini tamamlar. Gerçekte kültürün temelini dil oluşturur. Çünkü Dil, birçok kültür değerinin yaratıcısı olduğu gibi birçoğunun da taşıyıcısı durumundadır. Maniler, türküler, destanlar, atasözleri, masal ve tekerlemeler, dil ürünü olarak ortaya çıkar. Yüksek kültür değerleri arasında yer alan edebi eserlerde doğrudan dile dayanır. Kaldık kültürel değerlerin çağlar boyunca korunarak kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan başlıca vasıta dildir. Kuşaklar arasındaki kültür bağı bu yolla kurulur. Tarih bilinci bu değerlerle oluşturulur.
M13	Milli Kültür Öğeleri Milli Kültür, bir millete özgü bilgi, inanç ve davranışlar bütünü ile bu bütünün parçası olan maddi nesneler. Bir milletle ilgili toplumsal yaşamın dil, düşünce, gelenek, işaret sistemleri, kurumlar, yasalar, aletler, teknikler, sanat yapıtları gibi her türlü maddi ve tinsel ürününü kapsamına alır.

M14	Kültürel Asimilasyon Kültürel Asimilasyon; bir kültürün, kendi içindeki azınlık kültürü eritmesi ve kendine benzetmesidir. Asimilasyon normal bir süreçle olabildiği gibi devlet eliyle zorla da olabilir. Örnek: Bulgar Türklerinin zamanla Slavlar içinde erimesi, Anadolu'daki Türklerden önceki eski halkların Türk kültürü içinde erimesi, Azteklerin Meksika kültürü içinde erimesi gibi.
M15	Kültür Emperyalizmi Kültür Emperyalizmi kavramı özetle şöyle tanımlanabilir: Emperyalizm, bir ülkenin başka bir ülkenin kaynaklarını sömürmesi demektir. Kültür emperyalizmi, gelişmiş ülkelerin az gelişmiş diğer kültürleri özellikle kitle iletişim araçlarıyla etkilemesi ve kendine benzetmesidir. Kültür emperyalizmi, sömürgeciliği kolaylaştırır. Örnek: Batı kültürü, TV programları ve filmleriyle diğer kültürleri giyim, eğlence ve tüketim alışkanlıkları bakımından kendine benzetmektedir. Böylece Batı, ürettiği ürünlere daha çok pazar bulacaktır.
M16	Kültürel Yozlaşma Kültürel Yozlaşma; yabancı kültürlerin olumsuz etkisi ve toplumun kendi öz değerlerine yeterince sahip çıkmaması sonucu meydana gelen kültürel bozulmadır. Örnek: Gençlerin batı kültürüne özenmesi, yardımlaşmanın yerini çıkarıcılığın ve duyarsızlığın alması, anadilin yabancı kelimelerle yozlaşması, dini bayramların özünden uzaklaşıp tatile dönüşmesi, işyeri isimlerinin yabancı kelimelerden seçilmesi.
M17	Kültür ve Sanat İlişkisi Kültür; bir topluluğun tarihi boyunca kazandığı maddi, manevi değerlerini, duyuş ve düşünüş birliğini oluşturan her türlü yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının tümüdür. Kültür, etkileşim yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılır. Bir sanat yapısının oluşumunda ait olduğu toplumun kültür yapısının önemi büyüktür. Öncelikle sanat özgür bir ortam ister içinde bulunduğu kültür özgür değilse sanatın gelişimide o kadar zor olur. Sanat insanlardan, kültürden, zamandan etkilenir ve dahası etkilemeye çalışır. Hiçbir sanat yapıtı onu yaratan çevreden soyutlanamaz. Sanat eserlerini incelediğimizde içinde bulunduğu kültürün, zamanın ve çevrenin izlerini görürüz. Kültür her ne kadar sanatı etkiliyorsa sanatta kültürleri etkiler geliştirir, güzelleştirir. Yani karşılıklı bir etkileşim olduğunu söyleyebiliriz. Coğrafi bölgenin, iklim ve çevre koşullarının, inanç ve yaşayış biçimlerinin sanat yapısının ortaya çıkışındaki rolü büyüktür. Farklı kültürlerin oluşturdukları sanatlar (Avrupa, Osmanlı, Bizans, İslam sanatı gibi) sanat tarihçisinin uğraş alanı olmuştur. Sanat ile kültürün en önemli ilişkisi ise; bir

	sanat eseri, o kültürün özelliklerini kuşaklar boyunca taşır. Yani sanat eseri kültürün devamlılığını sağlayan en önemli etmenlerden biridir.
M18	Medeniyet ve Kültür İlişkisi Kültür, hars demektir. Hars millidir, medeniyet ise evrenselidir. Kültür, bir toplumun yaşadığı ve paylaştığı müşterek değerlerdir. Medeniyet ise milletlerarası seviyeye yükselmiş bir kültürün veya birbirine yakın kültürlerin oluşturduğu anlayış, tutum, bilgi, teknoloji, sosyal faaliyetler ile müesseselerin bütünüdür.
M19	Türk Edebiyatında Edebi Sanatlar Genel olarak edebi sanatları 3 grupta inceleyebilir ve mecaza, anlama ve söze dayalı sanatlar olmak üzere ayırabiliriz. Her birinin kullanıldığı durum birbirinden farklıdır ancak amacı aynıdır. Okuyucunun zihninde iz bırakabilmek yani etkileyebilmek. Kiminin çok sevdiği, kiminin geçmişte dersine bile katılmak istemediği edebiyattan ve edebi sanatlardan bahsedelim mi biraz? Olayları, düşünceleri, hayalleri ve duyguları ifade etmeyi estetik bir şekilde yapmaya edebiyat diyebiliriz. Edebiyat yazılı ürünleri kapsadığı gibi sözlü ürünleri de kapsamaktadır. Edebiyatı edebiyat yapan iki özellik vardır, dil (üslup) ve estetik (güzellik). İkisi bir araya geldiğinde okumaya doyamadığımız eserler ortaya çıkar. Bir düşünceyi, bir duyguyu düz bir anlatım ile dile getirmekle, söz sanatlarını kullanarak dile getirmek arasında farklar vardır ve kişilerde bırakacağı hisler aynı olmaz. Edebi sanatlar ince zekanın, estetik duyarlılığın ve hisli duyguların ürünü olarak doğmuştur. Bu anlamda edebi sanatlara kısaca bir anlatım özelliği diyebiliriz. Daha çok şiirlerde kullanılarak anlamı zenginleştirir, renk katar, daha çarpıcı hale getirir ve tesiri artırır. Bir metnin ya da şiirin sanatsal özelliklerine bakmak için kullanılan edebi sanatları bakmak yeterli olacaktır.
M20	Güzel Sanatlar İnsanda heyecan ve hayranlık uyandıran sanatlardır. Bu sanatlar marangozluk, demircilik, dülgerlik gibi, el işinden çok, ruh ve duyguyu ilgilendiren sanatlardır. Güzel sanatlar içine, ortaçağ bilginleri tarafından on sanat sokulmuştur. Bunlar da: sarf (dilbilgisi), nahiv (sözdizimi), ilmi beyan (güzel konuşma bilimi), belagat (güzel konuşma bilimi), hesap felsefe, musiki, hendese geometri, ilmi heyet (astronomi) idi. Fakat bunlardan çoğu, bilimler arasına girmiş ve güzel sanat olmaktan çıkmıştır. Eğitim yönüyle ele alındığında güzel sanat çeşitleri şöyle sıralanabilir: Edebiyat, resim, müzik, heykel, mimarlık, tiyatro, dans.
M21	Görsel Sanatlar Görsel Sanatlar (Plastik Sanatlar): Çizgi, boya ve hacim veren maddelerle göz duyumuzu algılayan sanatları görsel sanatlar denir. Örneğin; resim, heykel, mimari ve fotoğraf sanatı gibi. Görsel sanat, göze hitab eder.

	İşitsel sanat, kulağa hitab eder. Son olarak dramatik sanat, hem göze hem kulağa hitab eder. Görsel sanatlar; resim, fotoğraf, mimari ve heykel. Bu derste görsel sanatların Türk edebiyatına yansımaları üzerinde durulacaktır.
M22	Sanat Felsefesi Sanata felsefi açıdan bakmak "sanat felsefesi" adı verilen disiplini doğurmuştur. Sanat felsefesi; 1. Estetik değerlendirmeye uygun olan nesne ve fenomenleri felsefi olarak irdeler. 2. Sanata dair yaratmaların ve zevklerin anlamını inceler. 3. Sanatın ne olduğunu, işlevini, insan için taşıdığı anlamı ele alır. 4. Kısaca sanatla ilgili her türlü kavram ve problemi analiz eder. Sanat felsefesi, sadece sanattaki güzel ile ilgilenir. Estetik ise doğa sanat ayrımı yapmadan bütün alanlardaki "güzel" ile ilgilenir. Bu yönüyle estetiğin alanı, sanat felsefesinin alanından daha geniştir. Güzelle ilgili sorgulamaların ilkçağa kadar uzanmasına karşın güzeli ele alan estetiğin, felsefenin bir alt dalı olması ancak 18. yy'da A. Baumgarten" la mümkün olmuştur. O, Yunanca aisthesis (algı-duyum) sözcüğünden gelen estetiği, güzel üzerine düşünme bilimi olarak tanımlamıştır.
M23	Edebiyatta Komedi Çeşitleri Her zaman ve her yerde rastlanan insan kusurlarını belli tiplerde göstererek gülünç eden komedilere "karakter komedi", belli bir toplumu ve ya bütün insanlığı alarak bozuk ve aksak yanlarını hicveden komedilere "töre komedisi", edebî hicvin sahneye uygulanmış şekline "yerli komedisi", bir derinliği olmayan, sırf güldürmek için yazılan komedilere de "entrika komedisi" denir.
M24	Türk Edebiyatında Karikatür Osmanlı döneminde ilk karikatür 1867'de yayımlanmıştır. 1870'te Teodor Kasap'ın yayımladığı Diyojen ise ilk Türk gülmece dergisidir. Bu dergiyi başkaları izlemekle birlikte, ilk karikatürlerin yayımlanmasından sonra uzunca bir süre karikatürsüz bir dönem yaşandı. II. Abdülhamid'in baskıcı yönetimi gazete ve dergilerin çıkmasını engellemiş, çıkabilenlerde de eleştiri amaçlı gülmeceye izin verilmemiştir. Bu dönemde Türk karikatürü Türkiye dışında yayımlanan gazete ve dergilerde yer alarak sürdü. 1908'de II. Meşrutiyet'ten hemen sonra bu tür yerli yayımlar yeniden çoğaldı, bu da karikatürde bir canlanmaya neden oldu. İlk dönem Türk karikatürünün

	özelliklerinden biri çizimlerin resim gibi oluşudur. Başka bir deyişle, karikatürler gerçekçi çizimler üstüne kuruluydu. Abartıyı sağlamak için düzenleme ve çizim özelliklerine önem veriliyor, gülmece daha çok yazıya dayanıyordu. Altyazılarda açıklamalar, karşılıklı konuşmalar yer alıyor, ayrıca çizimde gösterilen figürlerin üstüne de kim ya da ne oldukları yazılarak açıklanıyordu. Türkler'in dışındaki Osmanlı uyrukları batılılaşma hareketine önemli katkıda bulunmuşlardır. Özellikle Ermeni kökenli sanatçılar, tiyatro ve mimarlık alanında olduğu gibi, karikatür alanında da batı etkilerine açık çalışmalarıyla tanınırlar. İlk dönem karikatürcüleri, arasında Nişan Berberyan, Santr, Opçandassis'in yanı sıra Ali Fuat Bey gibi adlar vardır. Bu dönemde pek çok karikatür de imzasız olarak yayımlanmıştır. II. Meşrutiyet'i izleyen dönemde ise Sedat Nuri İleri, Scarselli, A. Rigopulos, Mehmed Baha, Halit Naci, Münir Osman yer alır. Dönemin en önde gelen sanatçısı ise Cemil Cem'dir.
III. Mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: amaliy (A) Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi. (IV, V semestrlar uchun)	
A1	Yeni Türk edebiyatını şekillendiren paradigmlar nelerdir?
A2	Yeni Türk edebiyatının temsilcileri ve öne çıkan eserler.
A3	İkinci Meşrutiyet Dönemi Edebiyatı'nın tarihsel arka planı.
A4	Modernizmin Türk edebiyatına etkileri.
A5	Günümüzün modernlik algısı.
A6	Edebiyatta yorum biliminin (hermenötik) temel kavramları.
A7	Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatında edebî türler ve öne çıkan simalar.
A8	Edebiyatta ötekileşme ve günümüz dünyasında öteki algı.
A9	Türk edebiyatında özerkleşme kavramına temel teşkil eden süreçler nelerdir
A10	Edebiyatın diğer sanat dallarıyla ilişkisi
A11	Anlatı teorileri nelerdir ve postmodern edebiyat ne anlatır?
A12	Okumanın tarihi ve okuma kültürü

A13	Medya ve edebiyat arasında ne tür bağlar var?
A14	Biyografi edebiyatının genel özellikleri
A15	Poetika nedir, teorik olarak nasıl ortaya çıkmıştır?
Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi. (VI, VIII semestrlar uchun)	
A1	Mitoloji ve poetika arasındaki dogal baglar nelerdir?
A2	Resim ve edebiyat ilişkisi nedir, resim edebiyatı ne anlatır?
A3	Müzik ve edebiyat ilişkisi nedir, müzik edebiyatı ne anlatır?
A4	Tiyatro edebiyatı ne anlatır?
A5	Edebiyatta medeniyetler çatışması
A6	Batılılaşma ve modernleşmenin edebiyatta tezahürü
A7	Edebiyatı besleyen felsefi fikirler
A8	Edebiyatın görsel ve bedii sanatlarla ilgisi
A9	Millî kültür unsurları nelerdir?
A10	Kültürel asimilasyon ne demektir?
A11	Kültürel yozlaşma ne anlatır?
A12	Dil, kültür, sanat ve edebiyat arasında nasıl bir bag mavcuttur?
A13	Medeniyet ve kültür arasındaki farklar nelerdir?
A14	Türk edebiyatında mizah ve karikatür algısı
IV. Mashg'ulotlar shakli: seminar (S) (IV, V semestrlar uchun)	
S1	Yeni Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasında önemli evreler nelerdir?
S2	İkinci Meşrutiyet'in edebiyata yansımaları.
S3	Modernist edebiyatın ana kavramları ve teşekkülü.
S4	Ötekileşme/ötekileştirme kavramlarının ortaya çıkış sebepleri.
S5	Edebiyatta özerklik kavramının ortaya çıkış gerekçesi.

S6	Edebiyatın temel kavramları, motifleri ve çıktıları.
S7	Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı'nda roman, hikâye ve şiir türünün önde gelen temsilcileri.
S8	Başlıca edebî kuramlar ve yorum biliminin ortaya çıkış serüveni
S9	Başlıca anlatı teorileri nelerdir?
S10	Postmodern edebiyatın teşekkül süreci
S11	Poetikanın tarihsel arka planı
Seminar (S) (VI, VIII semestrlar uchun)	
S1	Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı hangi ölçütlere göre sınıflandırılır?
S2	Edebiyatta ötekileşme sorunu
S3	Yorumbiliminin edebi esere katkısı
S4	Çeviri edebiyat ve şiir çevirisinden ne anlamalıyız?
S5	Görsel şiir ne anlatır?
S6	Şiirde estetik mi anlam mı önemli?
S7	Edebi eserler sinemaya nasıl uyarlanır, ne oranda başarılıdır?
S8	Okuma alışkanlığı nasıl kazanılır, okur ve okuryazar kavramları ne anlatır?
S9	Edebi anekdotların kültür aktarımındaki rolü
S10	Medyanın yaratıcılığa bir katkısı var mıdır?

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

“Til o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti” fani bo'yicha mustaqil ishlarning kalendar tematik rejasi

No	Mustaqil ta'lim mavzulari Ish turi
1.	Yakın Dönem Türk Edebiyatı'nın tarihsel aşamaları.
2.	Yeni Türk Edebiyatı'nın genel özellikleri.
3.	Yeni Türk Edebiyatı'nı besleyen ana kaynaklar.
4.	Mütareke Dönemi Edebiyatı nedir, hangi dönemi kapsar?
5.	Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı hangi zaman aralığını ifade eder?

6.	Çok partili dönemde edebiyat anlayışı?
7.	Cumhuriyet dönemi akımları nelerdir?
8.	Yedi Meşelaciler kimdir?
9.	Beş Hececiler kimdir?
10.	Birinci yeni şiiri.
11.	İkinci yeni şiiri.
12.	Maviciler.
13.	Hisarcılar.
14.	Türk edebiyatında post-modernizm ve öne çıkan şahsiyetler?
15.	Yusuf Atılgan ve eserleri.
16.	Adalet Ağaoğlu ve eserleri.
17.	Latife Tekin ve eserleri.
18.	Pınar Kür ve eserleri.
19.	Hasan Ali Toptaş ve eserleri.
20.	İhsan Oktay Anar ve eserleri.
21.	Buket Uzuner ve eserleri.
22.	Cumhuriyet dönemi şiirini hazırlayan tarihsel-toplumsal-edebî şartlar
23.	Öz (Saf) şiir anlayışını sürdüren şiirler.
24.	Serbest nazım ve toplumcu şiir anlayışı.
25.	Millî edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şiir ve şairler.
26.	Garip hareketi dışında yeniliği sürdüren şiir anlayışı.
27.	İkinci Yeni sonrası toplumcu şiir.
28.	Türkiye’de 1980 sonrası şiir anlayışı.
29.	Cumhuriyet Döneminde halk şiiri anlayışı.

30.	Abdülhak Hamit Tarhan ve eserleri.
31.	Ali Ekrem Bolayır ve sanat anlayışı.
32.	Celal Sahir Erozan ve sanat anlayışı.
33.	Süleyman Nazif ve eserleri.
34.	Mehmet Emin Yurdakul ve fikir hayatı.
35.	Ziya Gökalp ve fikir hayatı.
36.	Mehmet Akif Ersoy ve fikir hayatı.
37.	Rıza Tevfik Bölükbaşı ve sanat anlayışı.
38.	Ahmet Haşim ve edebî kişiliği.
39.	Yahya Kemal Beyatlı, fikir hayatı ve eserleri.
40.	Ahmet Hamdi Tanpınar ve eserleri.
41.	Cahit Sıtkı Tarancı ve edebî kişiliği.
42.	Ahmet Muhip Dıranas ve edebî kişiliği.
43.	Necip Fazıl Kısakürek ve fikir hayatı.
44.	Nazım Hikmet ve edebî kişiliği.
45.	Hasan İzzettin Dinamo ve eserleri.
46.	Cahit Irgat’ın sanat anlayışı.
47.	Kemalettin Kamu’nun edebî kişiliği.
48.	Arif Nihat Asya ve sanat anlayışı.
49.	Ahmet Kutsi Tecer ve sanat anlayışı.
50.	Orhan Şaik Gökyay’ın edebî kişiliği.
51.	Necmettin Halil Onan ve sanat anlayışı.
52.	Ömer Bedrettin Uşaklı ve sanat anlayışı.
53.	Şükufe Nihal ve eserleri.

54.	Behçet Kemal Çağlar'ın edebî şahsiyeti.
55.	Bedri Rahmi Eyüboğlu ve eserleri.
56.	Zeki Ömer Defne'nin eserleri.
57.	Mithat Cemal Kuntay ve eserleri.
58.	Orhan Veli Kanık ve sanat anlayışı.
59.	Melih Cevdet Anday ve sanat anlayışı.
60.	Oktay Rifat Horozcu'nun edebî şahsiyeti.
61.	Attila İlhan ve eserleri.
62.	Ferit Edgü ve eserleri.
63.	Ahmet Oktay ve eserleri.
64.	Yılmaz Gruda ve eserleri.
65.	Demir Özlü ve eserleri.
66.	Hisarcılar akımının ortaya çıkış süreci.
67.	Hisarcıların önemli temsilcileri ve eserleri.
68.	Mehmet Çınarlı ve sanat anlayışı.
69.	Munis Faik Ozansoy ve eserleri.
70.	Mustafa Necati Karaer ve eserleri.
71.	Bekir Sıtkı Erdoğan ve eserleri.
72.	Yavuz Bülent Bakiler ve fikir hayatı.
73.	Fazıl Hüsni Dağlarca ve şiirleri.
74.	Behçet Necatigil ve eserleri.
75.	Asaf Halet Çelebi ve eserleri.
76.	Cahit Külebi'nin edebî şahsiyeti.
77.	Necati Cumalı ve eserleri.

78.	Hilmi Yavuz'un sanat anlayışı.
79.	Özdemir Asaf ve şiirleri.
80.	Cahit Zarifoglu'nun fikir müktesebatı.
81.	Adil Erdem Bayazıt'ın sanat anlayışı.
82.	Sedat Ümrân ve eserleri.
83.	Cemal Süreya ve şiirleri.
84.	Turgut Uyar ve şiirleri.
85.	Edip Cansever ve şiirleri.
86.	İlhan Berk ve şiirleri.
87.	Ece Ayhan ve şiirleri.
88.	Sezai Karakoç'un fikir ve siyasi hayatı.
89.	Cemal Süreya ve şiirleri.
90.	İsmet Özel ve şiirleri.
91.	Ataol Behramoğlu ve şiirleri.
92.	Süreyya Berfe'nin sanat görüşü.
93.	Can Yücel'in sanat algısı.
94.	Gülten Akın'ın edebî şahsiyeti ve eserleri.
95.	Haydar Ergülen'in sanat anlayışı.
96.	Ahmet Erhan ve eserleri.
97.	Küçük İskender ve eserleri.
98.	Ebubekir Eroğlu ve eserleri.
99.	Lale Müldür ve eserleri.
100.	Haydar Ergülen ve eserleri.
101.	Biyografik roman ne anlatır?

102	Okuma kültürünün temel bileşenleri
103	Şuara Tezkiresi neyi ifade eder?
104	Edebiyatta portre örneği
105	Otobiyoqrafiyaların özellikleri
106	Bulmaca biyografi nedir?
107	Bilimsel biyografi nasıl olmalıdır?
108	Nekroloji nedir?
109	Edebi biyografinin nitelikleri
110	Biyografik monografi nedir?
111	Maddi kültür nedir?
112	Somut olmayan kültür ne anlatır?
113	Manevi kültür neyi ihtiva eder?
114	Değerler eğitiminde kültürün rolü
115	Üst kültür ve elit tabaka
116	Alt kültür
117	Kültürel gecikme
118	Kültürlenme ve kültürleme
119	Kültürel şok nedir?
120	Kültürel yayılma neyi kapsar?
121	Kültür inkılapları ve kültürleşme.
122	Dil, kültür, sanat, felsefe, sosyoloji ve psikolojinin edebiyatla ilişkisi
123	Edebiyatta eleştiri nasıl olmalı?
124	Edebi eleştiri ve eleştirmen
125	Anekdotların sözvarlığına katkısı

126	Medyanın edebiyata katkısı
127	Mitlerin edebiyata ve diğer sanatlara katkısı
128	Türk edebiyatında Batılılaşma'nın kültürel katmanları
129	Modernitenin savrukluğu
130	Kültürel bellek
131	Sözlü tarih çahşmaları
132	Türk edebiyatında mizah ve karikatür algısı
133	Kültürel dezenformasyon nedir?
134	Kültürel yozlaşma nasıl önlenmelidir?
135	Manevi vatan kavramı ne anlatır?

“Til o‘rganilayotgan mamlakat adabiyoti” fani bo‘yicha mustaqil ta‘lim mavzulari bilan Turk adabiyotida, ayniqsa, jumhuriyat davrida tashqi dunyodagi o‘zgarishlar va rivojlanishlarga qarab yangi tushunchalar, yangi asarlar paydo bo‘ldi. Bu kursda Turkiyaning yangi shoir, yozuvchi va ustoz san‘atkorlarini yaqindan bilish va ularning san‘at haqidagi tushunchalarini ochib berish maqsad qilingan. Madaniy farqlar tufayli zamonaviy va postmodern adabiyot tushunchalari atrofida shakllangan tushunchalar natijasida turli xil asarlar yaratildi. Bundan tashqari, adabiyotning san‘atning boshqa tarmoqlari bilan aloqasi, poetikaning paydo bo‘lish jarayonlari, fanlararo yondashuv, ommaviy axborot vositalarining madaniy hayotimizga qo‘shgan hissasi, asarlarning kinoga moslashuvi, moddiy va ma‘naviy madaniyat unsurlari kabi dolzarb masalalar alohida ta’kidlanadi va bu mavzulardagi asosiy manbalarning nimalar bo‘lganligi haqida ma’lumot beriladi.

3. **V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**
Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:
- Turk adabiyoti namoyondalari to‘g‘risidagi bilimlarni o‘rganishi kerak; adabiyot ilmiga hissa qo‘shgan alloma hamda bugungi kun turkolog olimlarning kitoblarini va mutaxassislikning adabiyotdagi amaliy va nazariy masalalarini tahlil qila olish;(ko‘nikma)
- Turk adabiyoti fanining o‘ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish usullarini qo‘llash va fan doirasidagi muammolar bo‘yicha yechimlar qabul qilish

	ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko'rgazmali qurollar; • kompyuter; • muammoli ta'lim; • qiyosiy tahlil. • turli xil nostandart testlar
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
	6. ASOSIY ADABIYOTLAR: 1. Aktaş, Şerif. "Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı", Türk Dünyası El Kitabı, Ankara: 1992, s. 503-547. 2. Akyüz, Kenan, "Yeni Türk Edebiyatı", Türk Ansiklopedisi, c. 22, Ankara: 1983, s. 135-201. 3. Banarlı, Nihad Sami. Resimli Türk Edebiyatı Tarihi 1-2. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul: 1971. 4. Bezirci, Asım. İkinci Yeni Olayı, İstanbul: 1974. 5. Doğan, Mehmet H., Yüzyılın Türk Şiiri (1900-2000), İstanbul: 2002. 6. Ecevit, Yıldız, Türk Romanında Postmodernist Açılımlar, İstanbul: 2001. 7. Enginün, İnci, "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı", Türkler, Ankara: 2002, s. 107-141. 8. Enginün, İnci, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, İstanbul: 2001. 9. Fethi Naci, Yüz Soruda Türkiye'de Roman ve Toplumsal Değişme, İstanbul: 1981. 10. Gürsel, Nedim, "Hikâye", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, c. 13, İstanbul: 1983, s. 620-630. 11. Güzel, Abdurrahman, Torun, Ali. Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Akçağ Yayınları. Ankara: 2003. 12. Kabaklı, Ahmet. Türk Edebiyatı. Türk Edebiyatı Yay., İstanbul: 1971. 13. Kaplan, Mehmet, Enginün İ., Kerman Z., Birinci N., Uçman A., Atatürk Devri Türk Edebiyatı I-II, Ankara: 1981-1982.

	14. Kaplan, Mehmet, Enginün İ., Kerman Z., Birinci N., Uçman A., Atatürk Devri Fikir Hayatı I-II, Ankara: 1981. 15. Kaplan, Mehmet, Hikâye Tahlilleri, İstanbul: 1979. 16. Karaalioglu, Seyit Kemal. Eski Türk Edebiyatı Tarihi. İnkılap ve Aka Kitabevi. İstanbul: 1973. 17. Köprülü, Mehmet Fuad. Türk Edebiyatı Tarihi. Alfa Yayınları. İstanbul: 2016. 18. Lekesiz, Ömer, Yeni Türk Edebiyatında Öykü, Öykücüler ve Öykü Anlayışları ve Öyküleri ve Çözümlemeleri, 5 c., İstanbul: 1997-2001. 19. Mengi, Mine. Eski Türk Edebiyatı Tarihi. Akçağ Yayınları. Ankara: 2019. 20. Moran, Berna, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış, 3 c., İstanbul: 1994. 21. Tanpınar, Ahmet Hamdi, Edebiyat Üzerine Makaleler, İstanbul: 1995..
	QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR: 1. Kocatürk, Mahir Vasfi. Türk Edebiyatı Tarihi. Türk Edebiyatı Yayınları. Ankara: 1971. 2. Atsız, Hüzeyin Nihal. Türk Edebiyatı Tarihi. Ötüken Yayınları: İstanbul: 2024 3. Caldak Süleyman "Eski türk Edebiyatında Nesir", 4. "Türk Edebiyatının Tarihi Dönemleri" Paraf Akademi 5. Alangu Tahir "Türk Folkloru El Kitabı". Yapı Kredi Yay. İstanbul: 1983.
	AXBOROT MANBALARI: 1. http://www.nedir.org 2. http://www.nihal-atsiz.com 3. https://www.turkedebiyati.org/ 4. https://www.turkedebiyati.org/vazarlar-ve-eserleri-sozlugu/www.drmosad.com 5. https://www.artfulliving.com.tr/edebiyat/edebiyatimizin-unutulmaz-20-ismi-i-8140 6. https://www.turkedebiyati.org/turk-edebiyati-tarihi/
7.	Fan dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024-yil 24-avgustdagi I-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: Emrah Yilmaz – SamDU, O'zbek tilshunosligi kafedrası dotsenti (PhD)
9.	Taqrizchilar:

Z.Baynazarov – SamDU, Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi (ichki) (tel:(99)582 93 81).

B.Bilir – SamDChTI, “Yaqin sharq tillari” kafedrası o‘qituvchisi. (tashqi) (tel:(93)196 16 27).

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 204- ijroiye qarori asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta’lim topshiriqlarini ishlab chiqarishga ma’sul ishchi guruhi:

Rais – Nosirov A.

O‘zbek tilshunosligi
kafedrası mudiri

Filologiya fakulteti
dekani

SamDU o‘quv ishlari
bo‘yicha 1-prorektor

dots. Mahmadiyev Sh.S.

prof. Eftazarov J.D.

prof. Soleyev A.S.

Sharof Rashidov nomidagi samarqand davlat universiteti Filologiya va
tillarni o‘qitish (turk tili) ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun tuzilgan “Til
o‘rganilayotgan mamlakat adabiyoti” fan dasturiga

TAQRIZ

Filologiya fakultetining filologiya va tillarni o‘qitish (turk tili) ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun “Til o‘rganilayotgan mamlakat adabiyoti” fani bo‘yicha tuzilgan ushbu fan dasturida fanning barcha xususiyatlarini hisobga olgan holda ma’ruza, amaliy mashg‘ulot, seminar mashg‘ulotlari va mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarish yuzasidan zarur ko‘rsatma va tavsiyalar keltirilgan.

Fan dasturi talabalarning kelgusidagi kasbiy faoliyati uchun mos keladigan nazariy va amaliy tushunchalarni aks ettirgan bo‘lib, fanni o‘zlashtirish jarayonida turk olimlari, shoir va yozuvchilarining badiiy asarlari haqida tushunchaga ega bo‘ladilar hamda ularni o‘qib o‘rganadilar.

Fan dasturi fan yuzasidan tegishli ilmiy va badiiy adabiyotlarni qamrab olgan, keltirilgan mavzular fanning mohiyatini ochib berishga qaratilgan. Shu bois filologiya va tillarni o‘qitish (turk tili) ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun tayyorlangan ushbu fan dasturini ta’lim jarayonida foydalanish mumkin, deb hisoblayman.

SamDChTI Yaqin Sharq tillari
kafedrası dotsenti, PhD

Bilir B.

Bilir B.

**Sharof Rashidov nomidagi samarqand davlat universiteti Filologiya va tillarni
o'qitish (turk tili) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun tuzilgan "Til
o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti" fan dasturiga**

TAQRIZ

Mazkur fan dasturi Filologiya fakultetining filologiya va tillarni o'qitish (turk tili) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun "Til o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti" fani bo'yicha tuzilgan bo'lib, unda fanning xususiyatlari hisobga olingan holda ma'ruza, amaliy mashg'ulot va seminar mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha zarur ko'rsatma va tavsiyalar keltirilgan.

"Til o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti" fanini o'qitishdan maqsad talabalarga turk adabiyotining tarixi, rivojlanishi va yuksaklikka erishish ildizlari, fan sifatini o'rganilishi, turk adabiyotining rivojlanish itimiga hissa qo'shgan olimlar hamda bugungi kun turkologlari haqida bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat bo'lib, dasturga tanlangan mavzular ushbu maqsadni amalga oshira oladi.

Fan dasturi turkologlarning kelajakdagi kasb faoliyati uchun mos keladigan nazariy va amaliy tushunchalarni aks ettirgan. Talabalar fanni o'zlashtirish jarayonida "Til o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti" turk adabiyotining boshqa adabiyotlar bilan, xususan, o'zbek adabiyoti bilan o'xshash va farqli jihatlarini xususida bilim va malakaga ega bo'ladilar hamda turk adabiyotining ilmiy atamashunosligi, adabiy durdonalari haqida ma'lumot oladilar.

Ushbularni hisobga olgan holda, mazkur dasturi fan mazmuni va tuzilishi jihatdan fan dasturlariga qo'yiladigan barcha talablarga javob beradi, deb hisoblayman va filologiya va tillarni o'qitish (turk tili) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun tuzilgan "Til o'rganilayotgan mamlakat adabiyoti" fani fan dasturini ta'lim jarayonida foydalanish uchun tavsiya etaman.

**SamDU Turkologiya ilmiy tadqiqot
instituti direktori o'rinbosari, PhD**

Raynazarov Z.